

takemu človeku prigovarjati, ga prepričati, in še-le ako ja ostal trdovraten, je bil obsojen,

Razume se, da špansko krščansko ljudstvo — najmanj pa kaka „noseča žena“, kakor basni član- kar, niso imeli z inkvizitorji nič opraviti. Ljudstvo je bilo inkvizitorjem hvaležno, da so ga ščitili pred žilovskimi in mohamedanskimi posilkristjani. Kako neumno se glasi vpričo teh dejstev, da so bili du- hovniki najhujši mučitelji človeštva, ki so ubili na stotisoče ljudskih bitij. V dolgi dobi 340 let je bilo vsled inkvizicije na španskih tleh obsojenih v smrt le kakih 4000 ljudi. Ti so bili gotovo po tedanjih državnih postavah ravno tako smrti vredni, kakor danes kak morilec, ki ga moderni juristi obsodijo na višala.

Ako se bo kedaj smrtna kazen odpravila, pa bodo tedaj liberalni člankarji najbrž ravno tako ne- umno pisali, da so juristi na milijone ljudi pomorili od dobe rimskega prava pa do tistega srečnega, še bodočega stoletja! Ako bi hoteli slepo zmerjati in ne kulturno-zgodovinsko takih stvari pojmovati, bi pač juriste koncem srečnega veka lahko imenovali naj- večje mučitelje človeštva, ker oni so razširili po vzgledu rimskega paganskega prava natezalnice in enako (v članku „N. L.“ deloma svobodno izmišlje- no!) orodje, ki ga krščanski vek redoma ni rabil. A pustimo jih — bili so otroci svoje dobe in imeli so dober namen, isto opravičilo pa velja tudi za inkvi- zitorje, ker so dedili duhu tedanjega časa in postav- nam tedanjih držav.

Člankar še omenja Petra Arbuesa in mu piše taka grozodejstva — ne samo po našem, ampak tudi po pojmovanju XV. veka — v njegov zapisnik, da se kar zgražamo pred to človeško spako. In kakšen mora biti šele tisti zapisnik — pisan s krvjo in og- njem! Ljubi nevedni člankar — takih zapisnikov o Arbuesovem delovanju sploh ni, mi bi jih radi imeli in videli, da bi še bolj osvetlili tvojo lažljivo domiš- ljivo, a kolikor poičajo o Arbuesu sodobni viri, pri- jateljski in nasprotni, se strinjajo v tem, da je kot inkvizitor bil mil in človekoljuben, da je mnogo no- vokristjanov v resnici spreobrnil, k smrti obsodil pa ni ne enega človeka.

Člankar ga pa na dolgo in široko slika, kako hoče z mučenjem izvabiti od ubogonoseče žene njeno krivdo. Z mučenjem priznanje izvabiti — to je vendar grozno! Na natezalnici bi skoro vsak človek pri- znal, da bi se je le brž rešil! A glejte — kaj takega se je zgodilo pri posvetnem sodišču, inkvizitorji pa so imeli strogo papeževo prepoved, kedaj na ta način postopati! Smeli so rabiti mučilno orodje šele potem, ako je obtoženec pripoznal prostovoljno svojo krivdo, a ni hotel izdati okolščin ali pa sokrivicov. Inkvizitorjem proces je bil po tedanjih pravnih na- zorih ljudemil in prizanesljiv, Arbues pa ga je go- tovo še bolj omilil, kajti bil je mož izredne nadarje- nosti in ljubezni do bližnjega. Kot inkvizitor pa je služil samo eno leto, kajti novi kristjani so ga dali od najetih morilcev že l. 1485 napasti: v avguštnski cerkvi v Saragosi je bil po polnoči dne 17. sept. l. 1485 pri petju brevirja smrtno ranjen, čez dva dni pa je izdahnul. Ljudstvo pa je romalo k njegovemu grobu, častilo ga je kot svetnika, in papeži so ga proglasili l. 1664. blaženim, l. 1867. pa po dolgem raziskovanju o njegovem čednostnem življenju svet- nikom.

In tak mož se v „Narodnem Listu“ blati! Ne vemo, kaj je večje pri uredništvu, ki kaj takega sprejema — ali nevednost ali zloba. Na vsak način je to za štajersko časnikaštvo žalosten pojav, ki pa nam kaže hinavsko Narodno stranko v pravi luči!

Shod na Črešnjicah.

Minolo nedeljo je priredila S. K. Z. shod v Črešnjicah, na katerem je poročal državni poslanec g. Pišek. Prvokrat smo imeli pri nas državnega poslanca. Shodu je predsedoval odbornik Kmečke zveze kmet Janez Rudolf iz Konjice. Z velikim zani- manjem nas je poslušalo okoli 150 poslušalcev pro- gram Kmečke zveze, o delovanju njenih poslancev v državnem zboru in o predlogih Slovenskega kluba, kar nam je g. poslanec tako razumljivo in jasno raz- lagal, da smo mu ob koncu izrekli popolno zaupanje in zahvalo za njegov trud. Odbornik S. K. Z. Janez Rudolf pa nas je s prepričevalnimi besedami navdu- ševal k združitvi vseh v Slovenski kmečki zvezi, ker le tedaj je upanje, da dosežemo zboljšanje svo- jega revnega položaja. Nato so nekateri kmetje še izrazili svoje želje in prosili pomoči g. poslanca, ka- teri je obljubil storiti vse, kar je v njegovi moči. Z veseljem smo pozdravljali tudi misel in željo g. na- učitelja Ravbarja, da naj se ljudska šola preosnovi na korist kmečkega stanu, v smislu dve- ali enolet- ne ponavljalne gospodarske-kmetijske šole.

Razgovarjali smo se tudi o upravičeni želji, da bi se občini Črešnjice in Bezovica priključile celj- skemu okrajnemu glavarstvu, kajti pot v Konjice čez planine je težavna in nevarna.

Za naš okraj so tudi nujno potrebne dobre ce- ste. Ker je pa naša občina uboga, zato morajo po- magati dežela in okraj. Našega deželnega poslanca pozivamo, da se zato pobriga.

Politični ogled.

— **Državni zbor** se je včeraj (dne 16. t. m. otvoril. O prvi seji poročamo med najnovejšimi vesti- mi. Večina poslancev se je že zbrala 15. v državni zbornici, ker imajo različni klubi seje. Vsi govorijo le o cesarjevi bolezn. Vse stoji pred neko negotov- stjo, posebno ker se se 15. t. m. popoldne začele ši- riti vznemirljive vesti o cesarjevi bolezni.

— **Gospodarstvo** krščanskih socialcev na Du- naju. Liberalci tresijo v svet, kako je zadolžen Du- naj, kjer gospodarji dr. Lueger in tovariši. Krščanski socialci. Zdaj pa izkazuje računski zaključek občin- ske uprave za leto 1906 skoraj šest milijonov kron prebitka! To je liberalce strašno poparilo in bodo menda obmolknili, kajti vzorno dunajsko gospodar- stvo pozna že cela Evropa.

— **Poljski notranji uradni jezik** pri gališkem orožništvu. Gališko namestništvo je izdalo naredbo na orožniške poveljnike, glasom katere se mora pri uradnih objavah in javljanjih namesto nemščine ra- biti poljščina. Nemški jezik ostane v rabi le v obče- vanju med poveljstvi. Skrajni čas bi bil, da se iz- podrine tudi iz naših orožniških poveljstev in postaj uradna nemščina, ki se tu brez potrebe šopiri v ško- ljo namenu orožništva.

— **Volilna preosnova na Ogrskem.** Kakor se po- roča iz Budimpešte, bo vlada predložila načrt volilne pre- osnove državnemu zboru šele meseca decembra, ali pa šele meseca januarja, ako prej ne bo časa. Tozadevna izjava grofa Andrassyja je zbudila velikansko ogorčenje posebno med organiziranim delavstvom, katero je trdno prepričano, da volilna preosnova sploh ne pride na vrsto v tem zase- danju. Na četrtek, dne 10. t. m., je bila vsled tega na- povedana generalna stavka, da se manifestira za splošno in enako volilno pravico, kateri se je izven Budimpešte priključilo še delavstvo 140 drugih mest. Demonstracijskega

spreveda se je udeležilo 160.000 oseb. Deputacija social- ni demokratov se je oglasila pri predsedniku zbornice Ju- sthu ter zahtevala, da zbornica uvede splošno in enako vo- lilno pravico. Justh deputacije ni sprejel preveč prijazno in padlo je tudi nekaj ostrih besed. Stavka se je izvršila v popolnem redu ter ni bilo nikah izgrediv.

Mala politična naznanila.

Dne 10. okt. Srbske banke se nahajajo v jako slabem položaju, ker Srbija ne more izvažati živine. Krmé za živino primanjkuje, zato je cena ži- vine zelo padla. — Proti nagodbi z Ogrsko vlada med nemškimi krščanski socialci veliko nezaupanje.

Dne 11. okt. Danes se je vršil ministrski svet zaradi predložitve nagodbe in državnozbornskem zasedanju. — General Drude poroča, da se je 35 klm od Casablance v Berešktu utaborila tisoč mož močna četa novega sultana Mulej Hafida. — V Lod- zu na Ruskem so napadli uporneži vojaško patroljo, Padel je en vojak in dva uporneža.

Dne 13. okt. Ruski car se je zopet pone- srečil z neko ladijo, s katero se je vozil v finlan- skem morju. Ladija je zadela na dno in se močno poškodovala. Car se je rešil na drugo ladjo. — Turška vlada je obljubila vsled posredovanja Ru- sije, da ne bo več zasedala perzijskih obmejnih kra-jev. — Ker je naš cesar bolan, in se mu ni mogla predložiti nagodba zato se še baje ne predloži 16. t. m. državnemu zboru. — Položaj hrvatskega bana Rakodeczaj je obupen. — Pasivna resistenca na se- vero-zahodni železnici je danes nehala. — Povodenj v Španiji je napravila strašno škodo.

Dne 14. okt. Španska kraljeva dvojica je odložila vsled bolezn cesarja obisk na Dunaju na poznejši čas. — Min. zun. zadev Ahrenthal baje ni zadovoljen z nagodbo in namerava odstopiti. — Da- nes so imeli odposlanci železniških uslužbencev v Mariboru posvetovanje. Delavec, posebno zavirači, niso zadovoljni s ponudbami ravnateljstva južne že- leznice. Začela se bodo torej nova pogajanja.

Dne 15. okt. Cesar je včeraj kljub svoji bo- lezni pregledal nagodbo, vsled česar je bosta jutri predložila ministrska predsednika v avstrijskem in ogrskem državnem zboru. — Na nemškem dvoru so prišli na sled velikemu nenravnemu škandalu. — Iz Casablance se poroča, da je nastala zopet nevar- nost, da se začnejo novi boji. Četa Mulej Hafida bli- zu Casablance že žuga z napadi. — Pasivna resi- stenca je tudi na železnici državne železniške druž- be končana.

Razne novice.

* **Poslanec dr. Korošču** se obrača zdravje na boljše. Sedaj se zdravi na nekem otoku blizu Pulja. Na Dunaj še ne more in si je v to svrhu izprosil pri zborničnem pre- sedniku dopusta.

* **Duhovske vesti.** Prestavljen je č. g. kaplan Anton Novak iz Smartna na Pohorju v Leskovec. Na novo je nastavljen za kaplana v Smartnu na Pohorju č. g. Ivan Vedečnik.

* **Osebnosti.** Profesor veronauka na mari- borskem učiteljskem č. g. Ivan Vreže je povzdignen v 8. činovni razred.

* **S šole.** Za nadučitelja v St. Janžu na Drav- polju je imenovan Janez Rajh, nadučitelj pri Sv. Bol- fenku v Slov. gor.

* **Učiteljska mesta.** Nadučiteljsko mesto je raz- pisano v Štorah in v St. Petru na Medvedovem se- lu, mesto učitelja na Ptujski gori, učitelja in učite- ljice v Trbovljah-Vode.

Nazadnje ga je napadel še hud kašelj, ki je prešel v težko grgranje, smrtno grgranje.

Glasno je jokal in tožil mladenič, sloneč nad truplom starcevim.

O, oče, oče! je klical, sedaj si me zapustil še ti edini, ki si mi izkazoval še ljubezen na tem mrz- lem, brezčutnem svetu!

Jasno je vzhajalo solnce drugo jutro izza po- gorja. Se vedno je mladenič nem čul pri mrtvem starčku, roki je imel trdno sklenjeni, ustnici pa sta se mu premikali v tihii molitvi.

Štefan si ni mogel kaj, da ne bi primerjal obeh obrazov; že pe noči je opazil, da si nista tuj- ca ne najmanj podobna, ob solnčnem svitu spoznal je lahko vsakdo. Mladeniča blede lice je kazalo než- ne poteze, nos je bil orlov, v plavih očeh je bila razkrita duša. Mrličev obraz je kazal močne štrleče kosti, usta napeta, košate obrvi.

Ali je bil mrlič vaš pravi oče? vpraša sočutno Štefan, ko je v jutranji pozdrav pokropil po pobo- žni navadi mrliča z blagoslovljeno vodo.

Mladenič osupnjeno pogleda, nato odmaje z glavo in se zjoka.

Ne, o ne! Moj pravi oče ni bil, a ljubil me je, kot bi bil in mi storil mnogo dobrega. Nesrečno dete sem — oče Jakoš me je našel pol zmrzlega in sestradanega v gozdu. Velikokrat mi je pravil, da nisem imel drugega na sebi, kakor tenko srajco, in je bilo v novembru. Potem sem bil dolgo bolan, celo zimo mi je stregel Jakoš kakor skrbna mati.

In kaj je bilo prej, kakor si prišel v gozd? vprašuje nekako hlasno Štefan.

Kako? Oj, tega sam ne vem več prav. V bo- lezni sem izgubil vse spomine, saj sem bil še mal otrok, komaj sedem let star.

In koliko si sedaj star?

Sedemnajst, deset let je tega.

Deset let, kako se vjema. In kje te je dobil tvoj rednik?

V Galiciji, blizu ruske meje.

Bog! Povej, ali se čisto nič ne spominjaš več, kaj je bilo prej, kdo so bili tvoji stariši?

Ne vem, — kot daljne, daljne sanje se mi zdi, da sem prebival v velikem gradu, da je bil imeni- ten gospod moj oče, in blede bolehnega gospa moja mati, nato se je zgodilo nekaj groznega, nekaj, kar mi je zmešalo duh. Kaj je bilo, prav za prav ne vem več.

Napadniki so pridrli v vaš grad, oropali ga in zažgali, ubili tvojega očeta in tvojo mater vrgli v ogenj.

Mladi Slovak je poskočil in stopil zarudel v obraz pred Štefana.

Od kod vse to veš? vzkliknil je vznemirjen, da, tako je bilo, grad in ogenj, da, da — oj, bilo je tako grozno!

Sedel je, pokrtil z rokama obraz in bridko jokal.

Bil sem tedaj pri ulancih in poklicani smo bili gradu na pomoč. Seveda smo polovili in prepo- dili upornike, a grof in grofinja sta bila mrtva, ma- lega dekca v sami sraciji pa sem še sam videl, sli- šal njegove žalostne klice, a v tem trenutku sem za- čutil hud udarec na desno ramo, — še sedaj je ta roka trda — tudi konj je bil zadet, vspel se je ter

me vrgel v tleče razvaline. Ko sem se rešil, o deč- ku ni bilo ne duha ne sluha. Pozneje so pravili, da je tudi mladi grofič zgorel; naposled si morebiti še ti mladi grof Ploskova — čudna božja pot!

O oče Jakoš, zakaj nisi še tega doživel, kak- šna radost bi bila zate, ko bi videl, da so moje sanje bile vendar nekoliko resnične, ihtel je mla- denič.

Ali ne misliš, Štefan, da moramo pomagati mladeniču do njegovih pravic, dejala je žena, ki je stala pri kuhinjskih vratih in čula vsako besedo.

Seveda, ko bode pokopan stari Slovak, podam se sam z mladeničem na pot v grad njegovih sta- rišev.

IV.

Grof Lotar se je povrnil z lova. Silno vzbur- jen podal se je čez grajski dvor naravnost na ono stran, kjer je bila sodnijska pisarna. Po tednji na- vadi so imeli namreč grajščaki sami tudi sodno ob- last nad svojimi pedložniki.

Sodnik mu je šel nasproti, ker je mislil, da je kaj nenavadnega. Skoro brez sape je obstal grof pred uradnikom ter jezno udaril s puškinim kopi- tom ob kameniti tlak.

Kdo je sodnijski uradnik na mojem svetu, go- spod? besno vpraša.

Uradnik dvigne glavo višje in grofa ostro za- vrne: Mož, gospod grof, katerega morate spoštovati, tlo katerega se morate dostojno vesti.

Jaz vas odstavim, bore pisac, kriči grof, ako ne varujete mojega sveta pred tako sodrgo!

Pred kakšno sodrgo, gospod grof? Ako želite besa od mene, govorite jasneje.

(Konec prihodnjic.)